

הומור מאחורי הסורגים: על מה ולמה צחקו אסירות ועצירות המחתרות בכלא בית-לחם?

יצחק פס¹

תקציר

ההומור נכח תדיר בחוויתיהן של אסירות ועצורות המחתרות שנכלאו בכלא בית-לחם על כך שמרדו בשלטון הבריטי בארץ-ישראל במטרה לכוון עצמאות יהודית. ההומור המיוחד שהתגבש אצלן מילא תפקידים מגוונים: הוא שימש ככלי שריכך את קליטת האסירות והעצירות, כוון אחווה נשית, שימש ללכידות חברתית וכמנגנון הגנה והישרדות והיה כלי של התנגדות. אסירות והעצירות השתמשו בסוגים שונים של הומור מסוגים ויצרו הומור נשי ייחודי שהושפע מהמקום, מהשפה ומהריבוד החברתי. בחינה מעמיקה חושפת שבעוד ההומור הנשי במרחב הפנימי שלהן שימש להגברת האחוה ולשימור זהות נשית, ההומור שכוון כנגד נציגי השלטון השונים, הסוהרות והנהלת הכלא התאפיין בסממנים חתרניים ופוגעניים ששיקפו אימוץ מודל הומור "גברי". יחד עם זאת, אימוץ מאפיינים "גבריים" שכוונו רק כנגד השלטונות משקף את העליונות המוחלטת של המאבק הלאומי על פני זה המגדרי והן לא בקשו לקדם תפיסות פמיניסטיות.

מילות מפתח: אסירות פוליטיות, בית כלא, הומור נשי, הומור כהתנגדות, לאומיות ומגדר.

¹ ד"ר יצחק פס אוניברסיטת בר-אילן passizik@gmail.com